

RS AU § 14 Biblioteksplan 2026-2029

Ärendenummer: RS 2024/2140

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Biblioteksplan 2026-2029 antas.

Sammanfattning

Region Gotlands biblioteksplan 2026-2029 är ett styrdokument som beskriver hur den nationella och regionala bibliotekspolitiken ska genomföras på Gotland. Biblioteksplanen inkluderar både kommunala och regionala biblioteksformer; folkbibliotek, skolbibliotek, gymnasiebibliotek, vuxenutbildningens bibliotek, folkhögskolans bibliotek, medicinska fackbiblioteket och regional biblioteksutveckling. Tillsammans är de gotländska biblioteksformerna till för alla gotlänningar, i olika livssituationer, genom hela livet.

De olika biblioteksformerna har mycket gemensamt men har också olikheter när det gäller uppdrag och målgrupper. Biblioteksplanen beskriver tre gemensamma inriktningar och åtta mål som behöver uppfyllas för att de gotländska biblioteken ska kunna möta lagkrav, aktuella samhällsutmaningar och allmänhetens behov. Alla inriktningar i planen kan användas av alla biblioteksformer, däremot kan de olika målen vara olika användbara för de respektive biblioteksformerna.

Biblioteksplanen är framtagen i samverkan mellan biblioteksformerna. Ett tjugotal dialogmöten har genomförts för att samla inspel till biblioteksplanen där samtalen har utgått från aktuella samhällsutmaningar och hur biblioteken kan bidra till att lösa dem.

Biblioteksplanen har varit på öppen remiss efter regionstyrelsens fastställande. Några remissinstanser har lämnat in förslag på ändringar. Efter bearbetning presenteras nu en slutgiltig version av planen.

Bedömning

Biblioteksplan 2026-2029 har varit på öppen remiss efter regionstyrelsens fastställande. Några remissinstanser har lämnat in förslag på ändringar. Efter bearbetning i biblioteksplanens arbetsgrupp presenteras en slutgiltig version av planen. Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att biblioteksplanen nu är färdig att antas.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

Förvaltningens samlade bedömning är att samtliga tvärperspektiv omhändertas och tillgodoses i Biblioteksplanen.

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att med denna biblioteksplan uppnår Region Gotland i högre grad kraven i den nationella bibliotekslagstiftningen, de nya kraven om skolbibliotek i Skollagen samt andra lagar som gäller biblioteksverksamhet, till exempel språk- och diskrimineringslagar. Biblioteksplanen bidrar också till att uppfylla visions- och effektmål i Gotland regionala utvecklingsstrategi samt insatser och mål i Kulturplanen.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att bibliotekens arbete mot målen i biblioteksplanen kommer att kvalitetssäkra och därmed effektivisera verksamheterna. Arbetet mot målen i biblioteksplanen ryms inom ordinarie budgetram för nämnderna, förutom när det gäller skolbiblioteksverksamheten. Här skapar ny lagstiftning ökade krav på t ex bemanning, något som delvis kommer att ersättas genom statsbidrag.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen påverkar och ökar barns möjlighet att ta del av information, kunskap, litteratur och kultur samt språk- och läsfrämjande insatser. Barn har tillfrågats i framtagandeprocessen och deras åsikter har beaktats i skrivandet av planen. Målen har skrivits utifrån Barnkonventionen, bland annat med utgångspunkt i artikel 2 (inget barn får diskrimineras), artikel 3 (barnets bästa), artikel 6 (barns rätt till liv, överlevnad och utveckling), samt artikel 12 (barns rätt att bli lyssnade på). I texten till mål 5 står: ”Barnkonventionen implementeras och kunskapen om barnrätt ökar på biblioteken”.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen bidrar till regionala och nationella jämställdhetsmål. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla oavsett förutsättningar och livssituation. Sociala och kulturella hinder (till exempel genus) ska identifieras och åtgärdas så att biblioteken är tillgängliga för personer utan biblioteksvana. Biblioteken ska också arbeta aktivt med diskrimineringsgrunderna och hbtqi-frågor för att främja lika rättigheter, motverka diskriminering och skapa en mer tillgänglig och trygg verksamhet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen påverkar hela Gotland eftersom biblioteken är spridda över hela ön, samt arbetar med uppsökande verksamhet utanför bibliotekens lokaler för att nå fler, även på landsbygd. Enligt planen ska bibliotekens utbud vara tillgängliga för alla oavsett förutsättningar som till exempel var man bor och i vilken livssituation man befinner sig i.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att arbetet gentemot målen i biblioteksplanen kommer att öka bibliotekens interna kunskap om hållbara arrangemang och energianvändning samt bidra till ökade kunskaper hos allmänheten om behovet av klimatomställning, cirkulär ekonomi och ökad miljömässig hållbarhet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Cecilia Björkander, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Biblioteksplan 2026-2029 (bearbetat förslag till beslut efter remissrunda)

Missiv remissförslag biblioteksplan 2026-2029, rev till RS 2025-08-28

Yttrande. Länsstyrelsen i Gotlands län 2025-10-03

Remissvar. Uppsala universitet Johanna Hansson 2025-10-17

Remissvar. Vänsterpartiet Gotland 2025-10-20

Remissvar. Återkoppling remissversion Avd. Regional utvecklig, Region Gotland 2025-10-21

Remissvar. HSN § 99 RS Remiss. Hälso- och sjukvårdsnämnden 2025-10-22

Remissvar. SON § 185 RS Remiss. Socialnämnden 2025-10-23

Remissvar. BUN § 114 RS Remiss. Barn- och utbildningsnämnden 2025-10-24

Remissvar. GVN § 83 Remiss. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-10-27

Remissvar. MBN § 179 Remiss. Miljö- och byggnämnden 2025-10-27

Remissvar. TN § 196 Remiss. Tekniska nämnden 2025-10-27

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18